

Романовська Оксана Іванівна,

здобувач кафедри конституційного і адміністративного права Юридичного факультету Національного авіаційного університету;

Пивовар Юрій Ігорович,

завідувач кафедри конституційного і адміністративного права Юридичного факультету Національного авіаційного університету, кандидат юридичних наук, професор

СУТНІСТЬ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Правовий статус юридично опосередковує найбільш важливі, основні зв'язки між індивідами, державою, суспільством. Його характерною рисою є урегульованість нормами права. Цей юридичний феномен визначає місце, яке особа займає в політичному, соціально-економічному, культурному житті країни, у сфері управління державними та суспільними справами, її соціальну роль [1, с. 231].

Потрібно сказати, що сьогодні в науковців існують різні точки зору щодо визначення терміна «правовий статус». Більшість вітчизняних учених погоджуються з тим, що основою правового статусу є права та обов'язки.

Якщо звернутися до наукової та довідково-енциклопедичної літератури, то бачимо, що під правовим статусом розуміють сукупність прав та обов'язків фізичних та юридичних осіб, що в Україні визначається Конституцією України, законами та іншими нормативно-правовими актами, міжнародними договорами, ратифікованими Верховною Радою України [2, с. 44].

Незважаючи на значне вживання категорії «правового статусу» у різних нормативно-правових актах безпосередньо щодо державної виконавчої служби, а саме: окремих статтях Конституції України (ст.ст. 36, 37) [3], Законах України «Про виконавче провадження» [4], Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів [5], Про запобігання корупції; Державну службу тощо.

В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко під правовим статусом розуміють потенційну здатність мати права і обов'язки у сфері

державного управління (адміністративна правоздатність), реалізовувати надані права та обов'язки у сфері державного управління (адміністративна дієздатність), наявність суб'єктивних прав та обов'язків у сфері державного управління формують адміністративно-правовий статус суб'єкта, є складовими адміністративної правосуб'єктності [6, с. 73].

На думку А. М. Колодія «правовий статус» являє собою систему юридичних прав, свобод, обов'язків і законних інтересів особи, що визначаються і гарантуються державою [7, с. 168–169].

О. Ф. Скакун відзначає, що «правовий статус» – це система закріплених у нормативно – правових актах і гарантованих державою прав, свобод, обов'язків, відповідальності згідно з якими індивід як суб'єкт права (тобто володіючий правосуб'єктністю) координує свою поведінку у суспільстві [8, с. 409; 9, с. 241].

М. В. Кравчук уважає, що «правовий статус» – це сукупність всіх належних суб'єктивних юридичних прав, свобод і обов'язків, що визначають правове становище в суспільстві, яке закріплене в чинному законодавстві та інших формах права [10, с. 45].

Правовий статус науковець умовно поділяє на такі види як: загальний (закріплений у Конституції статус особи як громадянина держави, який реалізується в межах правовідносин, що виникають між особою і державою); галузевий (визначається нормами конкретної галузі права); міжгалузевий (визначається нормами комплексних правових інститутів); спеціальний (статус визначених категорій громадян, що забезпечує можливість виконання спеціальних функцій – студенти, пенсіонери і т.д.).

Галузевий, міжгалузевий і спеціальний правові статуси здійснюються в конкретних правовідносинах і співвідносяться із загальним статусом як загальне з особливим. Тобто правове становище конкретної особи можна розглядати як суму загального правового статусу і тих статусів, яких набуває ця особа, вступаючи в ті чи інші правовідносини [10, с. 45].

На думку І. А. Покровського, наявність у кожного суб'єкта правового статусу розкриває таку важливу ознаку права, як універсальність, хоча головною метою права є регулювання суспільних відносин, його регламентуючий вплив розповсюджується і на інших суб'єктів, таких як: держава, юридичні особи, органи місцевого самоврядування, тощо. Здійснюючи регулятивний вплив на певні суспільні відносини,

право надає їм юридичні (правові) форми, які характеризуються наявністю стійких зв'язків між правовими соціальними явищами, що, з огляду на їх важливість для суспільства, потребує правової регламентації з боку держави. Тобто в площині юридичної форми суспільні відносини отримують правову регламентацію, а суб'єкти цих відносин – відповідний статус. Статус учасників у суспільних відносинах регламентується певними соціальними нормами, не є винятком і правовий статус суб'єкта, який визначається нормами права [11, с. 36].

Таким чином, проведений аналіз демонструє, що правовий статус – це особлива ознака, котра вказує на певний стан учасника суспільних відносин, яка характеризується наявністю певного комплексу юридичних прав та обов'язків (правоздатність та дієздатність особи) та обов'язково законодавчо закріплена нормами права. Одночасно міру юридичної відповідальності, яка настає у разі порушення особою вимог норм права, а також обсяг нормативно закріплених прав та обов'язків суб'єкта права, котрі, у свою чергу, визначають межі необхідності та можливості поведінки індивіда, регулює саме правовий статус.

Здійснивши ґрунтовне дослідження поняття «правовий статус» можна сформулювати такі його особливості:

- визначається правовий статус як наявність прав та обов'язків лише у фізичних особах;

- неоднозначність трактування правового статусу та його різновидів;

- визначається наявністю правового взаємозв'язку суб'єкта права із іншими суб'єктами, а також включає в себе увесь діапазон відносин (зв'язків) суб'єкта права;

- формулює індивідуальні особливості суб'єктів права та віддзеркалює їх фактичний стан у системі відповідних відносин у визначених умовах;

- наділений універсальним характером, що охоплює різноманітні статуси суб'єктів права, як індивідуальних так і колективних;

- визначається правова позиція (становище) суб'єкта права у відповідних взаємовідносинах з іншими суб'єктами, яка не залежить від участі суб'єкта у конкретних правовідносинах. Відповідно, при наділенні суб'єкта права правовим статусом визначає відповідне його положення відносно інших суб'єктів права;

застосовується як до фізичних осіб (особи, громадянина, працівника органів публічної адміністрації, державного службовця, керівника), так і до юридичних осіб (органів публічної адміністрації, громадських об'єднань, підприємств, установ та організацій) тощо;

специфіку та особливості відмінних галузей права відображає такий різновид правового статусу, як галузевий правовий статус, а саме для галузі адміністративного права цим різновидом є адміністративно-правовий статус.

Доцільно відзначити те, що «правовий статус», відповідно до норм галузей права, якими він регулюється може бути кримінально-правовим, конституційно-правовим, цивільно-правовим, адміністративно-правовим тощо.

Здійснивши ґрунтовний аналіз вчених щодо дослідження правової категорії «правовий статус», вважаємо за доцільне надати узагальнене авторське визначення досліджуваної категорії під яким необхідно розуміти сукупність нормативно-врегульованих суб'єктивних прав, юридичних обов'язків та відповідальності учасників відповідних правовідносин, котрі формулюють правове становище фізичних та юридичних осіб в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Грибанова М.А. Зміст поняття адміністративно-правового статусу громадянина // Держава і право: Збірник наук. пр. Київ, 2001. Вип. 11: Юридичні і політичні науки. С. 230–35.
2. Шемшученко Ю.С., Пархоменко Н.М. Правовий статус. Юридична енциклопедія : том 5 : П-С / [ред.кол. : Ю. С. Шемшученко (голова) та ін.]. Київ: Українська енциклопедія, 2003. Т. 5. С. 44.
3. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
4. Про виконавче провадження : Закон України від 02 червня 2016 року // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 30. ст. 542.
5. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 02 червня 2016 року. № 1403-VIII // Відомості Верховної Ради. 2016. № 29. ст. 535.

6. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підруч. / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко. К. : Юрінком Інтер, 2003. 544 с.

7. Колодій А. М. Принципи права України / Колодій А. М. К. : Юрінком Інтер, 1998. 208 с.

8. Скакун О. Ф. Теория государства и права : [учебн.] / Скакун О. Ф. Х. : Консум; Ун-т внутр. дел, 2000. 704 с.

9. Нікітін А. В. Теорія держави і права : [навч. посіб.] / Нікітін А. В. ; [за наук. ред. А. М. Колодія]. К. : Ун-т «Україна», 2005. Ч. II. 2005. 265 с.

10. Кравчук М.В. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права: Навчальний посібник. 3-тє вид., змін, й доп. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 247 с.

11. Покровский И. А. Основные проблемы гражданского права. М., 1998. 353 с.

Сидоренко Лариса Володимирівна,
здобувач кафедри оперативно-
розшукової діяльності Національної
академії внутрішніх справ

КОНФІДЕНЦІЙНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ЗАСІБ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Стаття 2 КПК України передбачає, що завданнями кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Виконання цих завдань вимагає застосування певних засобів. Такими засобами у кримінальному процесі та в оперативно-розшуковій діяльності, на думку М. А. Погорецького, у є все те, за допомогою чого забезпечується отримання їх результату [1, с. 171], тобто все те, за допомогою чого виконуються